COLUMBIADUL

— “Columbiad” 1996 —

de Stephen Baxter

Traducerea: Mihai-Dan Pavelescu

Prima detonaţie a fost cea mai puternică. Am crezut că reculul ce mă apăsa pe pat îmi va turti pieptul. Zgomotul a fost teribil şi proiectilul s-a zgâlţâit cu atâta forţă, încât capul mi-a fost azvârlit dintr-o parte în alta.

Au urmat apoi, în succesiune perfectă, detonările auxiliare ale acelor mici cantităţi de fulmicoton dispuse în pereţii tunului. Una după alta, aceste încărcături de mărimea unui butoiaş şi-au cumulat vaporii împingând în baza proiectilului, accelerându-l gradat, iar reculul m-a apăsat cu o forţă tot mai mare.

Mă tem că mi-am pierdut cunoştinţa pentru un interval imposibil de determinat.

Când mi-am revenit din leşin, zgomotul şi oscilaţiile încetaseră. Îmi simţeam mintea ameţită, ca şi cum aş fi consumat fără măsură din butelcile cu vin ale lui Ardan, iar plămânii m-au durut când am inspirat adânc.

Dar când m-am apăsat de saltea, m-am înălţat încetişor, de parcă aş fi plutit într-un fluid care ar fi inundat interiorul proiectilului.

Am exultat de fericire. Nici de data aceasta Columbiadul meu nu mă trădase!

Mă numesc Impey Barbicane şi ceea ce urmează - dacă există urechi care s-o audă - este relatarea celei de-a doua incursiuni făcută de mine dincolo de atmosfera terestră; mai exact a primei călătorii spre Marte.

*** * ***

Picarescul meu romanţ ştiinţific selenar a fost întâmpinat cu recenzii favorabile după ce G. Newness îl publicase în Londra şi am fost încântat să-l pot plasa unui editor american şi în Colonii. Totuşi, vânzările au fost slabe, datorită tulburărilor produse de războiul cu burii. Acestora li s-a adăugat şi neplăcuta afacere a protestelor domnului Verne, legate de natura „neştiinţifică” a procedeului meu de opacizare gravitaţională; dar, la rându-mi, am reuşit să identific erori în cărţile lui Verne şi să verific anumite aspecte ale propriului roman cu ajutorul unor experţi în astronomie, fizică astronomică şi altele.

Toate acestea mi-au solicitat, însă, prea puţin atenţia. După naşterea lui Gip şi după publicarea seriei mele de predicţii futurologicc în *The Fortnightly Review,* am fost asaltat de

probleme de o natură mult mai personală, ca şi de altele cu o vădită semnificaţie globală.

Terminasem cu romanţurile interplanetare!

Din acest motiv, am fost extrem de surprins, ba chiar puţin nemulţumit, când am început să primesc, prin intermedul lui Newness, o serie de misive expediate din Paris, scrise - cu o caligrafie dezordonată - de un anume Michel Ardan. Acest vădit excentric îşi exprima admiraţia faţă de cărţile mele şi mă implora să examinez materialele pe care le anexa şi pe care urmam să le găsesc „de cel mai profund interes şi confluente cu scrierile şmele - *n.a.ţ”.*

După cum îmi stă în obicei, n-am ezitat câtuşi de puţin în a mă debarasa de această corespondenţă, fără să mă deranjez să o citesc în totalitate.

Totuşi, domnul Ardan a continuat să mă asalteze cu alte rafale de scrisori.

În cele din urmă, profitând de un răgaz în care Jane îl alăpta pe Gip în dormitorul de la etaj, am frunzărit hârtiile trimise de Ardan şi, trebuie să mărturisesc că imaginaţia - sau partea ei juvenilă şi ascunsă! - mi-a fost stârnită.

Materialele anexate s-au dovedit a fi declaraţia unui anume colonel Maston din Baltimore, Statele Unite, consemnată între anii 1872 şi 1873, adică acum aproape douăzeci şi opt de ani. Maston, decedat între timp. pretindea că ar fi construit un aparat ce detectase „emisii electro-magnetice”: un fenomen descris pentru prima dată de James Clerk Maxwell şi aparent asociat recentelor demonstraţii ale telegrafiei fără fir făcute de Marconi. Ca şi cum afirmaţiile sale n-ar fi fost destul de suspecte, Maston mai susţinea că, „emisiile” ar fi fost în realitate semnale codificate în forma unui mesaj telegrafic.

Iar aceste semnale - spuneau Maston şi Ardan - proveniseră de la o sursă aflată în afara atmosferei terestre: de la un călător spaţial ce se îndrepta spre Marte!

Când am priceput esenţa, am izbucnit într-un râs sonor. Am mâzgălit rapid o notiţă, instruindii-l pe Newness să nu-mi mai transmită alte scrisori provenite din aceeaşi direcţie.

***

Ziua a cincea. Două sute nouăzeci şi şapte de mii de leghe.

Prin ferestruicile de sticlă lenticulare, Pământul pare acum de mărimea unei Luni pline. Doar jumătatea dreaptă a globului terestru este luminată de Soare. Pot încă discerne norii şi strălucirea gheţii de la poli.

La o oarecare distanţă de Pământ se întrevede un disc luminos, imitând faza crescătoare a planetei. Este Luna, urmând Pământul pe drumul lui în jurul Soarelui. Voi regreta de-a pururi că, datorită configuraţiei traiectoriei mele, am trecut de abia la câteva sute de mii de leghe de satelit.

Proiectilul este extraordinar de confortabil. Ajunge să răsucesc un robinet şi capăt foc şi lumină de la gazul înmagazinat într-un rezervor sub o presiune de mai multe atmosfere. Proviziile de hrană sunt alcătuite din carne, legume şi fructe, comprimate cu presa hidraulică la cea mai mică dimensiune posibilă: am prevăzut, de asemenea, anumite cantităţi de rachiu şi apă. Atmosfera din proiectil este menţinută cu ajutorul eteratului de potasiu şi a potasei caustice: prin încălzire, cel dintâi se transformă în clorură de potasiu, iar oxigenul degajat în urma reacţiei înlocuieşte oxigenul consumat prin respiraţie. Prin scuturare, potasa extrage din aer acidul carbonic apărut acolo ca urmare a arderii elementelor din sângele meu.

În felul acesta, în spaţiul interplanetar, mă simt la fel de confortabil ca în sala de fumat a Gun Clubului însuşi, în Union Square, Baltimore!

* * *

Michel Ardan avea în jur de şaptezeci şi cinci de ani. Era un bărbat voinic, dar gârbov. Purta favoriţi stufoşi şi mustaţă; coama lui de păr zbârlit, cândva evident roşcată, era acum în cea mai mare parte sură. Ochii constituiau aspectul cel mai remarcabil al chipului său. Obişnuia să-i ţină larg deschişi, astfel că în jurul fiecărui iris se zărea o dungă albă, iar privirea îi era limpede, deşi nefocalizată, ca şi cum ar fi suferit de miopie.

Păşea agitat prin salonul meu şi pulpanele hainei descheiate îi fâlfâiau. În ciuda vârstei, Ardan era un bărbat viguros şi energic, iar locuinţa mea, Spade House - deşi spaţioasă - părea să-l încătuşeze. Mă temeam, de asemenea, că glasul lui răsunător, de demn urmaş al galilor, îl putea trezi pe Gip. De aceea, l-am invitat la o plimbare prin grădina casei: mă

aşteptam ca în aer liber să nu mai pară ca într-o cuşcă.

Ridicată pe coasta Kent, lângă Sandgate, casa oferă panorama mării. Ziua era înviorătoare, uşor înnorată. Cu toate acestea, Ardan nu părea deloc interesat de împrejurimi.

M-a fixat cu ochii lui aprigi.

- Nu mi-aţi răspuns la scrisori.

- Am solicitat să nu-mi mai fie remise.

- Am fost nevoit să vin aici fără să mă fi anunţat în prealabil. Domnule, am venit să vă cer ajutorul.

Regretam deja că-i permisesem să pătrundă în casă, însă, pe moment, mă copleşise combinaţia dintre aerul lui deschis şi conţinutul intrigant al misivelor acelea nesolicitate. Acum m-am oprit ferm pe pajişte şi am ridicat ultima sa scrisoare.

- Atunci, domnule Ardan, mi-aţi putea oferi o explicaţie pentru aceste nonsensuri fantasticc pe care mi le-aţi trimis?

A râs scurt, ca un lătrat.

- Fantastice, pot părea. Nonsensuri... în nici un caz!

- Aşadar, susţineţi că aceste „emisii” nu reprezintă altceva decât adevărul?

- Bineînţeles. Este vorba despre un sistem de comunicare conceput de Impey Barbicane şi de colonelul Maston. Ei s-au folosit de descoperirile electro-magnetice ale lui James Maxwell cu vigoarea şi inventivitatea tipică americanilor – căci, desigur, America este Tărâmul Viitorului, nu-i aşa?

În privinţa aceasta aveam dubii.

- Colonelul Maston a construit un soi de oglindă - dar din sârme, înţelegeţi? - având forma figurii geometrice numită hiperbolă... nu, scuzaţi-mă, parabolă, despre care mi s-a spus că poate colecta toate undele reflectate într-un singur punct, făcând astfel posibilă detectarea celor mai slabe...

- Ajunge!

Nu eram deloc calificat să judec posibilităţile tehnice ale unui astfel de aparat ipotetic. În plus, includerea detaliilor aparent autentice este o modalitate pe care am folosit-o în propriile-mi cărţi, pentru a determina cititorul să accepte cele mai scandaloase minciuni imaginate. Nu intenţionam să mă autoamăgesc!

- Susţineţi că aceste misive ale dumneavoastră - recepţionate de Maston - provin din partea ocupantului unui proiectil, aflat în afara atmosferei terestre. Mai susţineţi că acest

proiectil a fost lansat în spaţiu cu ajutorul unul tun imens, „Columbiadul”, turnat în coasta unui deal din Florida...

- Aşa este.

- Dar, bietul meu domn Ardan, trebuie să înţelegeţi că acestea nu sunt decât elementele unei ficţiuni scrisă acum trei decenii ţie domnul Verne - compatriotul dumneavoastră - cu care eu însumi am corespondat.

Un roşu coleric i-a invadat obrajii zbârciţi.

- Într-adevăr, acum Verne susţine că romanele lui senzaţionale şi fără nerv sunt plăsmuiri ale propriei imaginaţii. Îi convine s-o facă. Însă nu sunt ficţiuni! A fost angajat să scrie relatarea extraordinarei noastre călătorii!

- Poate că aveţi dreptate, dar mai există un amănunt. În relatarea domnului Verne, proiectilul era lansat spre Lună. Nu spre Marte... Am clătinat din cap. Mi se pare o diferenţă importantă.

- Domnule, vă rog să încetaţi a mă trata ca pe un imbecil. Sunt extrem de conştient asupra diferenţei. Proiectilul a fost trimis spre Lună în prima lui călătorie - la care am avut onoarea să particip...

Se apropia după-amiaza, iar eu aveam destulă treabă: în plus, francezul acesta grosolan începuse să mă irite.

- Atunci, dacă proiectilul despre care vorbiţi a existat cu adevărat, poate că aţi avea amabilitatea să mi-l arătaţi.

- Mă tem că n-o pot face.

- De ce?

- Pentru că nu se mai găseşte pe Pământ.

- Aha...

Sigur că nu! Se afla îngropat în colbul roşu de pe Marte, cu acel Barbicane înăuntru.

- Dar...

- Da, domnule Ardan?

- Vă *pot* arăta tunul.

Francezul m-a fixat cu privirea şi am simţit străbătându-mă un straniu fior îngheţat.

*** * ***

Ziua şaptezeci şi trei. Patru milioane o sută optzeci şi patru de mii de leghe.

Astăzi, privind printr-un geam afumat, am observat

trecerea Pământului peste faţa Soarelui.

Planeta a apărut mai întâi ca o ciupitură în circumferinţa perfectă a stelei-mamă. Cu timpul a înaintat, ieşind în plină strălucire a globului de foc şi a fost destul de vizibilă sub forma unui disc întreg, minuscul prin comparaţie cu dimensiunile măreţe ale Soarelui. După aproximativ o oră, a apărut un alt punctuleţ, chiar mai mic decât primul. Era Luna, urmându-şi părintele spre centrul Soarelui.

Peste aproape opt ore, pasajul s-a încheiat.

Am efectuat câteva observaţii astronomice ale evenimentului. Am măsurat unghiul sub care Pământul şi Luna au traversat discul Soarelui, pentru ca să pot determina abaterea de la ecliptică[1] *a elipsei orbitei mele; iar cronometrarea pasajului mi-a oferit informaţii precise despre traiectoria reală a proiectilului faţă de cea pe care o prevăzusem. Calculele făcute mă informează că nu m-am abătut de la traiectoria necesară.*

A trecut mai puţin de un secol de când căpitanul James Cook, în 1769, a navigat cu Endeavor până în Tahiti ca să vadă planeta Venus trecând prin faţa Soarelui. Ar fi putut, oare, acel mare explorator să-şi fi imaginat această călătorie a mea?

Am devenit primul om care a fost martorul unei tranziţii a Pământului! Cine, mă întreb, va fi al doilea?

* * *

Ne-au trebuit două zile pentru a naviga cu un vas de linie din New Orleans până în golful Espiritu Santo, aproape de Tampa Town.

Ardan a avut bunul simţ de a-mi evita tovărăşia pe durata acestei scurte şi neplăcute călătorii. Dispoziţia nu-mi era dintre cele mai însufleţite. La scurt timp după ce părăsisem Anglia, începusem să mă blestem întruna, şi nu-l uitasem nici pe Ardan, pentru nebunia de a fi de acord cu această expediţie spre Florida.

Nu ne puteam însă ignora la micul dejun şi la cină. Iar în aceste ocazii, ne contraziceam.

- Dar, am insistat eu, ocupantul s-ar transforma într-un strat subţire de oase sfărâmate şi carne strivit de impactul cu

---

[1] este utilizată ca reper în definirea coordonatelor ecliptice pentru reprearea poziţiei aparente a corpurilor pe sfera cerească.

baza oricărui proiectil tras dintr-un asemenea tun. Nici un strat de apă sau despărţituri brizante n-ar fi suficiente pentru a evita această soartă.

- Perfect adevărat, a încuviinţat Ardan imperturbabil. Să nu uităm însă că domnul Verne n-a specificat toate detaliile.

- La ce vă referiţi?

- Barbicane şi tovarăşii săi din Gun Club au anticipat această problemă. Columbiadul, tunul cel uriaş, a fost mai mare decât l-a descris Verne, în plus, el nu a folosit o singură încărcătură de fulmicoton, ci mai multe, poziţionate pe lungimea ţevii. În acest fel, proiectilului i-a fost aplicat un impuls *distribuit.* Este o problemă elementară de algebră - pentru cei doritori, nu şi pentru mine! - să se calculeze că forţele suportate de călători în interiorul proiectilului, deşi colosale, nu erau letale.

- Prostii! Ce spuneţi atunci de descrierea făcută de Verne condiţiilor din interiorul proiectilului, în decursul călătoriei spre Lună? El pretinde că exploratorii au încercat o senzaţie de levitaţie - dar numai în punctul în care atracţiile gravitaţionale ale Pământului şi Lunii sunt egale. Este un nonsens. Când într-un recipient se creează vid, obiectele dinăuntru - indiferent dacă sunt particule de praf sau de plumb - cad cu aceeaşi viteză. Acelaşi lucru era valabil pentru conţinutul proiectilului dumneavoastră. Stimate domn, ar fi trebuit să plutiţi în interior pe tot parcursul, voiajului!

- Aşa s-a şi întâmplat, a ridicat el din umeri. A fost un episod amuzant, dar nu întotdeauna o senzaţie confortabilă. Pentru a doua călătorie, am instalat un pat prevăzut cu curele, de asemenea toate sculele şi uneltele aveau cârlige şi ochiuri, iar pe pereţi existau crampoane. Cât despre inexacta descriere făcută de domnul Verne... vă recomand să vă adresaţi lui! Poate că n-a înţeles senzaţiile noastre. Sau poate că a preferat să confere un anume dramatism stării noastre, într-un mod adecvat naraţiunii sale...

- Aha! am mormăit. Fiindcă veni vorba, domnule Ardan, este pur şi simplu imposibil să lansezi un proiectil spre altă planetă, folosind un tun!

- Ba este perfect posibil. M-a fixat cu privirea. De altfel, o ştiţi prea bine! Nu cumva chiar dumneavoastră aţi publicat propria relatare, conform căreia asemenea proiectile nu trebuie trase de pe Pământ spre Marte, ci în direcţia opusă?

- Dar era o ficţiune! am strigat. La fel ca şi cărţile lui Verne!

- Nu, a clătinat el din capul masiv şi grizonat. Relatarea domnului Verne era adevărată. Doar scepticii insistă că trebuie să fie ficţiune. Iar asta, domnule, este tragedia mea.

* * *

Ziua o sută treizeci şi patru. Şapte milioane patru sute şaptezeci şi şapte de mii de leghe.

Aerul va fi rarefiat şi răcoros, asemănător celui din vârful unui munte terestru. Trebuie să sper că viaţa animală şi vegetală - ale căror migraţii şi modificări sezoniere au fost observate de pe Pământ sub forma unor succesiuni de culori - îmi vor asigura alimente compatibile cu sistemul meu digestiv.

M-am înarmat cu termometre, barometre, aneroide şi altimetre cu care să studiez caracteristicile peisajului şi atmosferei marţiene. Am, de asemenea, câteva busole, pentru cazul în care acolo vor exista influenţe magnetice. În proiectil se mai găsesc foi de cort, târnăcoape şi hârleţe, cuie, saci cu grâu, puieţi şi alte seminţe, provizii cu care să-mi construiesc miniaturala colonie pe suprafaţa lui Marte. Fiindcă, desigur, acolo trebuie să-mi petrec restul vieţii.

Visez că s-ar putea chiar să întâlnesc inteligenţă! - oameni sau forme analoge. Locuitorii lui Marte ar trebui să fie creaturi înalte, delicate, asemănătoare unor păianjeni, cu dezvoltarea în înălţime stimulată de gravitaţia slabă a planetei, în mod similar, construcţiile lor vor fi structuri zvelte, minunate...

Cu astfel de speculaţii mă consolez.

Mărturisesc că încerc un sentiment de izolare. Cu Pământul invizibil şi cu Marte în continuare doar o steluţă stacojie, sunt suspendat într-un firmament înstelat - întrucât viteza mea nu este perceptibilă - şi numai globul orbitor al Soarelui întrerupe curbura Cerurilor de deasupra şi de dedesubt. A mai fost oare alt om la fel de singur?

La răstimpuri închid plăcile ferestruicilor şi mă leg cu curelele de pat, economisind puţin din preţiosul gaz. Încerc să uit de situaţia în care mă aflu, cufundându-mă în cărţi, acele credincioase tovarăşe pe care le-am adus cu mine.

Constat însă că este imposibil să dau uitării depărtarea ce

mă separă de toţi oamenii care au trăit vreodată şi că proiectilul meu, un fragil cort din aluminiu, reprezintă singura-mi protecţie.

***

Am rămas peste noapte la hotelul Franklin din Tampa Town. Era un loc jalnic, inconfortabil, cu facilităţi extrem de primitive.

La orele cinci în zorii zilei, Ardan m-a trezit din somn.

Am călătorit cu trăsura. O vreme am urmat coasta - era stearpă şi pârjolită - apoi am pătruns spre continent, unde solul a devenit mult mai mănos, abundând în plante tropicale şi din miazănoapte, incluzând ananaşi, bumbac, igname, orez şi trestie de zahăr. Drumul mi s-a părut bine construit, ţinând scama de natura sălbatică şi nepopulată a regiunii.

Nu sunt un individ sportiv: căldura mă afecta şi nu mă simţeam confortabil, costumul meu de lână englezească era stânjenitor şi greu, iar plămânii mi se chinuiau cu aerul plin de umiditate. Spre deosebire de mine, Arden era plin de energie, evident învigorat de călătoria noastră.

- Când ne-am întors pe Pământ - am coborât în Oceanul Pacific - exuberanţa noastră nu cunoştea limite. Ne imaginam Columbiade noi şi mai mari. Ne închipuiam flote de proiectile legând între ele Pământul, Luna şi planetele. Ne aşteptam să fim adulaţi!

- După cum a descris domnul Verne.

- Dar Verne a minţit! - şi nu numai în privinţa aceea. Da, este adevărat, am cunoscut o oarecare celebritate, o notorietate efemeră. Însă nu ne-am întors cu nimic, nici măcar cu un săculeţ din solul lunar, aboslut nimic, doar descrierea unui corp ceresc mort şi lipsit de atmosferă. Construirea Columbiadului a fost finanţată prin subscrieri publice. La scurtă vreme după ce ne-am întors, presiunile investitorilor au început să fie resimţite. *Unde este profitul nostru?* se auzea de pe buzele tuturor.

- Mi se pare firesc.

- Unii scriitori cu influenţă au susţinut că poate nici nu călătorisem spre Lună. Poate că totul fusese o amăgire născocită de Barbicane şi de tovarăşii săi.

- Ar putea fî adevărat, am încuviinţat sever. La urma urmelor, Gun Clubul era format din fabricanţi de armament care, după terminarea războiului de secesiune, au căutat prin acest

nou proiect să-şi menţină investiţiile şi forţa de muncă...

- Complet neadevărat! Noi am dat ocol Lunii! Dar acele reacţii ne-au bulversat. Barbicane a refuzat să se lase înfrânt. A încercat să obţină subvenţii pentru o nouă companie care să se ridice pe succesele sale. Compania a dat însă faliment, iar procuratura şi magistratura l-au pus sub urmărire pentru despăgubirea debitorilor. Ah, dacă Luna n-ar fi fost un corp mort! Dacă am fi reuşit să descoperim o lume care să aţâţe din nou visurile omenirii! Barbicane a decis atunci să rişte totul pe o singură carte. Şi-a luat ultimii bani şi i-a întrebuinţat pentru adâncirea Columbiadului şi repararea proiectilului...

Mi-am pierdut răbdarea; mă interesau prea puţin amintirile incoerente ale lui Ardan.

Apoi acesta a început să digreseze şi să descrie cum a fost - cel puţin aşa susţinea el - ocolul Lunii. Glasul i-a devenit îndepărtat, ochii straniu de goi.

* * *

Ziua două sute patruzeci şi cinci. Douăsprezece milioane o sută douăzeci şi cinci de leghe.

Proiectilul se apropie de planetă sub un unghi faţă de razele Soarelui, astfel încât Marte este în crai-nou, cu o felie din emisfera întunecată întoarsă spre mine. Umbrele ocru par să devină mai închise spre periferie, conferindu-i globului o rotunjime evidentă: Marte este puţin portocaliu, singurul obiect ceresc, cu excepţia Soarelui, vizibil altfel decât ca un punct luminos pe tot firmamentul de 360 de grade din jurul meu.

Într-o parte, la o distanţă ceva mai mare decât diametrul discului marţian, se zăreşte o steluţă sclipind stins. Dacă mă strădui s-o observ pentru câteva minute, poziţia ei faţă de Marte se modifică vizibil. Astfel am dedus că Marte are un tovarăş: o lună mai mică decât a noastră. Bănuiesc, de asemenea, că puţin mai departe de globul central poate exista un al doilea satelit, dar observaţiile mele nu sunt lipsite de ambiguitate.

Deocamdată pot distinge câteva detalii chiar pe discul planetei, altele decât cele cunoscute în urma observaţiilor făcute prin telescoapele cele mari de pe Pământ. Pot zări destul de clar pata albă a calotei polare sudice, care se topeşte în căldura sărăcăcioasă a unei veri marţiene, urmând succesiunea anotimpurilor identificată de William Herschel.

Văzduhul pare limpede şi nu pot decât să sper că aerul se va dovedi îndeajuns de dens pentru a-mi amortiza căderea din spaţiu!

* * *

- Mi s-a părut că vedeam firicele uleioase curgând pe geamul cabinei. M-am gândit că poate proiectilul suferise vreo stricăciune şi m-am răsucit să-l avertizez pe Barbicane. Apoi însă ochii mi s-au focalizat şi mi-am dat seama că priveam *munţi.* Aceştia lunecau lent dincolo de ferestruică, lăsând în urmă umbre prelungi şi întunecate. Erau munţii Lunii.

Apropierea noastră era foarte rapidă. Cu fiecare minut, Luna creştea tot mai mult. Nu mai era acum discul plat şi gălbui pe care-l cunoscusem de pe Pământ. Avea o culoare compusă din numeroase nuanţe de alburiu, iar centrul satelitului părea că se bombează spre noi, devenind tridimensional în lumina Pământului. Peisajul era accidentat şi complex, de asemenea absolut nemişcat şi tăcut. Luna este o lume micuţă, prietene. Raza îi este atât de mică, încât ochiul meu îi putea cuprinde forma sferică, chiar de la o distanţă redusă. Puteam vedea că zburam în jurul unei sfere de piatră, suspendat în spaţiu, cu vidul întinzându-se la infinit în toate direcţiile.

Am trecut de hotarul Lunii şi am pătruns în bezna absolută. Nici o rază de Soare, nici o rază de lumină dinspre Pământ nu atingea peisajul ascuns ce gonea pe sub noi.

- Cum rămâne atunci, am întrebat, cu forma de ovoid a Lunii pe care o presupune Hansen, stratul de atmosferă atras în partea îndepărtată din cauza masei mai mari...

- Nu am văzut aşa ceva! Dar...

- Da?

- Dar... Când Soarele era ascuns înapoia discului lunar, de jur înprejurul Lunii se zărea o lumină ca şi cum conturul i-ar fi fost în flăcări. Ardan s-a răsucit spre mine şi ochii lui cuprinşi, de cataractă scânteiau. A fost minunat! Doamne, a fost ceva minunat!

Am traversat câmpii nesfârşite, pe care doar pe alocuri se desprindeau pâlcuri izolate de molizi. Iar în cele din urmă am ajuns la un platou stâncos, dogorit de soare şi aflat la altitudine considerabilă.

* * *

Ziua două sute cincizeci şi şapte. Un milion trei sute treizeci şi cinci de mii de leghe.

Natura lui Marte mi-a devenit clară. Mult prea clară!

Există o diferenţă distinctă şi vizibilă între emisfera de miazănoapte şi cea de miazăzi. Ţinuturile întunecate din sudul liniei ecuatoriale ce le divide sunt presărate de cratere la fel de dese precum cele de pe Lună; în vreme ce şesurile nordice - analoge poate mărilor de colb selenare - sunt în general mai netede şi, poate, mai tinere.

Un uriaş sistem de canioane se întinde în lungul ecuatorului, o rană planetară vizibilă chiar de la o sută de mii de leghe. În apusul acestei râpe gigantice se află patru vulcani imenşi: cratere negre măreţe, la fel de moarte ca oricare de pe Lună. Iar în emisfera de miazăzi am întrezărit un crater gigantic, adânc şi acoperit de promoroacă. În mod clar, Marte este o lume mică. Unele dintre trăsăturile sale geografice se lăbărţează în jurul globului, uriaşe, copleşindu-i curbura.

N-am văzut nici o dovadă a şanţurilor, sau canalelor, observate de cardinalul Secchi, nici alte măreţe lucrări ale Minţii pe care mulţi pretind că le-ar fi zărit. De asemenea, n-am zărit nici o mărturie a vieţii: aceste şesuri ruginii nu sunt brăzdate de turme de animale şi n-am întrevăzut nici măcar prezenţa vegetaţiei. Culorile pe care le-am distins se pare că se datorează mai degrabă caracteristicilor geologice decât proceselor vieţii. Chiar Syrtis Major - denumită de Huygens „Marea Clepsidrei” - s-a dovedit a fi un crater înalt, cu nimic mai umed decât cel mai arid deşert pământean.

Am fost astfel silit să admit adevărul:

Marte este o lume moartă. La fel de moartă ca Luna!

* * *

Am coborât din trăsură şi am pornit pe jos, traversând platoul acela pe care Ardan îl numea Stone’s Hill. Am văzut cum spre acest loc pustiu convergeau câteva drumuri pietruite, lipsite de orice trafic, enigmatice. Exista chiar o cale ferată, ruginită şi de mult timp neexploatată, care şerpuia îndepărtându-se în direcţia lui Tampa Town.

Peste tot am descoperit ruinele de magazii, ateliere, cuptoare pentru topit metalul şi barăci pentru muncitori. Indiferent dacă Ardan spunea sau nu adevărul, era vădit că aici

se desfăşurase o activitate de proporţii impresionante.

În centrul platoului se ridica o colină joasă, înconjurată cu un brâu având raza de vreo şase sute de iarzi din construcţii scunde din zidărie, dispuse la intervale regulate. Fiecare construcţie era încununată de un arc eliptic.

Am păşit în cercul acesta cu diametrul egal cu două treimi de milă şi am privit în jur.

- Dumnezeule, Ardan! am strigat impresionat, în ciuda scepticismului. Locul acesta lasă senzaţia unei imense locaţii arheologice - un Stonehenge, poate, transportat în America. Cred că trebuie să fie câteva sute de asemenea monoliţi cubici...

- Peste o mie, a răspuns el. Sunt cuptoare pentru topit metalul, folosite la topirea milioanelor de tone de fontă din care s-a turnat ţeava uriaşului Columbiad. Priviţi aici! Mi-a arătat un şanţ puţin adânc: Aici sunt canalele prin care fonta a fost direcţionată în matriţa centrală - simultan din cele o mie două sute de cuptoare!

În vârful colinei - convergenţa sutelor de şanţuri - exista o deschidere rotundă cu diametrul de vreo şaizeci de picioare. Ardan şi cu mine ne-am apropiat precauţi de această cavitate. Am descoperit că se transforma într-un puţ cilindric, săpat vertical în peisajul stâncos.

Ardan a scos p monedă din buzunar şi a azvârlit-o în gura uriaşului puţ. Am auzit-o zăngănind de câteva ori de pereţii metalici, dar n-am putut-o auzi oprindu-se.

Adunându-mi tot curajul - de când mă ştiu sufăr de o anume teamă faţă de locurile subterane - am păşit spre buza craterului. Am văzut că pereţii săi erau perfect verticali, evident construiţi de mâna omului şi, aparent, făcuţi din fontă. Materialul începuse însă să se cojească şi era ruginit.

Privind înjur de pe această înălţime, am întrezărit acum configuraţia peisajului devastat: cuptoarele şi barăcile mai fragile erau năruite, iar resturile fuseseră azvârlite dinspre centru spre periferie, ca şi cum cândva avusese loc o explozie teribilă. Am zărit pe sol dungi îndepărtându-se radial de colină; am speculat că, dintr-un balon, aceste dungi ar fi putut semăna cu razele din jurul marilor cratere lunare.

Scena era teribil de tulburătoare; aici fuseseră făurite lucruri măreţe, totuşi aceste uriaşe maşinării zăceau ruinate, sfărâmate... uitate.

Ardan păşea aţâţat în jurul uriaşului tun abandonat: degaja o agitaţie extraordinară, de parcă întregul Pământ devenise o cuşcă insuficientă pentru el.

- Era magnific! a strigat el. Când scânteia electrică a aprins fulmicotonul şi pământul s-a cutremurat, iar mănunchiul de foc s-a năpustii în sus, trântindu-i pe spectatori şi caii lor la pământ ca spicele în furtună...! Apoi proiectilul s-a întrezărit pentru o clipă, urcând precum un suflet în lumina orbitoare...

Am ridicat ochii privind cerul senin şi fierbinte şi mi l-am imaginat pe acel Barbicane urcând în proiectilul său, în aplauzele bătrânilor lui prieteni. Presupun că el ar fi numit-o bravură. Dar cât de uşor trebuie să fi fost să porneşti în eterul infinit - pentru vecie! - şi să laşi în urmă complicaţiile pământene ale debitorilor şi promisiunilor neîmplinite. M-am întrebat dacă Barbicane plecase în explorare... sau fugise?

* * *

Coborând vijelios spre oceanul strălucitor al atmosferei marţiene - în vreme ce pustietatea stacojie presărată de cratere se măreşte dedesubt - mă simt cuprins de disperare. Oare întregul Sistem Solar se va dovedi la fel de arid ca lumile pe care le-am vizitat până acum?

În mod sigur nu va mai exista altă transmisiune. Aş dori ca ultimele mele cuvinte să-mi exprime profunda recunoştinţă pentru credincioşii mei prieteni, mai cu seamă pentru colonelul J.T. Maston şi partenerilor din Societatea Naţională a Comunicaţiilor Interstelare, care au urmărit vreme de atâtea luni zadarnica-mi călătorie prin spaţiu.

Sunt sigur că acest nou eşec va fi trâmbiţat de acei şacali care mi-au târât Societatea în faliment; neavând decât peisaje aride ca destinaţii, s-ar putea să treacă multe decenii înainte ca omul să mai părăsească vreodată atmosfera Pământului!

* * *

- Domnule, se pare că trebuie să vă acord credit în privinţa adevărului. Ce doriţi însă de la mine? De ce m-aţi adus până aici?

M-a prins de braţ după obiceiul lui franţuzesc, strângându-mă puternic.

- V-am citit cărţile. Ştiu că sunteţi un om cu imaginaţie. Trebuie să publicaţi relatarea lui Maston - să povestiţi istoria

acestui loc...

- Dar de ce? Care ar fi scopul? Dacă Omul Mijlociu este neimpresionat de asemenea fapte - dacă el le priveşte ca pe farse ori ca pe o cinică exploatare din partea fabricanţilor de armament - cine sunt eu ca să-l conving de contrariu? Am intrat într-un nou secol, domnule Ardan: secolul Socialismului. Trebuie să ne concentrăm asupra nevoilor Pământului - asupra sărăciei, nedreptăţii, bolii - şi să ne întoarcem chipurile spre noile lumi doar atunci când vom fi ajuns la maturitate în această...

Dar Ardan nu mă auzea. Continua să mă strângă de braţ şi i-am zărit din nou privirea sălbatică din ochii bătrâni - ochi care, poate, văzuseră prea multe.

- Eu m-aş întoarce! Asta-i tot. Sunt prins în gravitaţie ca în chihlimbar. Mă trage în jos, mă fixează pe vecie de Pământ! Oh, domnule Wells, lăsaţi-mă să mă întorc!

[*Originally published in „Science Fiction Age” May 1996*]